

2
Θέλωση να ξεψυχήσω μ' ένα γερό σπασμό, δίχως τὴ δύναμη νὰ νοιώσω πόνο στὸ χροχτύπημα.

Ἄς ὁμολογήσουν ὅτι ἄνθρωποι δασκαλοαναθρεμμένοι καὶ κακογερασμένοι δὲν πρέπει νὰ ἐλπίζουν καὶ δὲν πρέπει νὰ ζοῦν, διότι δὲ μποροῦν νὰ δουλέψουν. Μποροῦν νὰ ποῦν αὐτὰ τὰ πατριωτικὰ Κοράκια;

Ἄν δὲ μποροῦν ἄς λουφάξουν, κι ἄς παύσουν νὰ κρῶζουν.

Νάνοι τῆς ἀπαισιοδοξίας! Νάνοι τῆς Δουλείας! Νάνοι τοῦ Πνεύματος! Νάνοι τοῦ πατριωτισμοῦ! παρεκτρέψατε γιὰ νὰ διαβοῦν τὰ πικρὰ καὶ πικρὰ πικρὰ, στὰ μὲλὰ τους, στὴν εἰλικρίνεια τοῦ σκοποῦ τους καὶ πίστη στὴ δύναμη μιᾶς γερῆς Ρωμιόσυνης ἀμόλυπτης ἀπὸ τὸ Δασκαλικὸ φαρμάκι.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΡΑΜΑΣ

Ο ΓΥΝΑΙΚΟΚΟΣΜΟΣ

ΤΟΥ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΟΥ

11 τοῦ Ἀλωνάρη
Ἀπ' τὸ Παρίσι

Ἀγαπητὲ Νουμᾶ,

Δὲν μπορῶ σήμερα νὰ σοῦ πῶ τίποτα ἃ δὲν ἀρ-
χίσω πρῶτα πρῶτα νὰ σοῦ μιλήσω γιὰ τὴ ζέστη.
Μὰς ἔχει παλαβοῦσει αὐτὴ ἡ Παρισιάνικη ζέστη· αὐτὴ
ἡ κουφόβραση ποὺ μᾶς πνίγει μέσα σ' αὐτὰ τὰ θεώ-
ρατα σπιτία μετὰ τὸ δριττὸ πατώματα, ποὺ μποδίζουνε
τὸν ἀγέρα νὰ σαλέψῃ τὸ φύλλο-λιγάνι καὶ νὰ μᾶς
δώσῃ ἀνάσα. Ὅσο ἀψηλά φαίνονται ἀπ' ὅξω τὰ
σπιτία στὸ Παρίσι τόσο μέσα εἶναι τὰ ταβάνια τους
χαμηλά καὶ τὰ χωρίσματά τους μικρά, γιὰ νὰ χω-
ρῶνε πολλὴν κόσμο καὶ νάναι καὶ κόμμοδα. Εἶναι
ἀλήθεια πῶς τὰ σπιτία ἐδῶ εἶναι πολὺ καλοβόλετα
κι ὁμορφα κ' εὐκόλα συγγρίζονται σὰν τὰ κουκλι-
στικὰ σπιτάκια, μὰ μετὰ τὴ συμφωνία νὰ μὴν κινή τόση
πολλὴ ζέστη, γιὰτί τότες ὅλα τους τὰ καλὰ προτερή-
ματα γίνονται μεγάλα ἐλαττώματα. Πρῶτο ἀπ' ὅλα
σὰς εἶπα πῶς εἶναι τὰ χωρίσματά τους μικροῦσιμα,
μὰ καὶ αὐτὰ τὰ μικρὰ τους χωρίσματα, τὸ ντόπιο γου-
στο βρῖσκει τὸν τρόπο νὰ ταπομνησθῇ μετὰ τὸ μομι-
λάρισμα καὶ τὸ συγγύρισμα. Συνηθίζουνε νὰ βάζουνε
πολλὰ ἐπιπλα, πολλὲς κουρτίνες, διπλὲς πορτιέρρες,
καναπεδάκια, τραπεζάκια, καρεκλίσσες, σκοιμνίκια,
παραβανάκια καὶ τόσα ἄλλα μικροπραματάκια, σ' ἓνα
μικρὸ σαλονάκι, ποὺ καταπνίγει πᾶ νὰ εἶναι ἀληθινὰ
γιὰ κουκλίσες ποὺ νὰ μποροῦνε νὰ τριγυρνᾶν σὸν
τόσο λίγον τόπο ποὺ μένει ἄδειος. Καὶ σὰν κάνει δρο-
σιὰ, ὅπως τὸ συνηθίει ἐδῶ, πάει καλὰ, ἂν ὅμως
τύχῃ καὶ μᾶς κάνει κανένα καλοκαίρι σὰν τὸ φετεινὸ
καὶ μᾶς δείχνει τὸ θερμομέτρο εἴκοσι πέντε καὶ τριάντα
βαθμοὺς σὸν ἴσκιό, ἀλλοίμονο! Πνιγίκαμε καὶ
πάμε!

Μ' αὐτὴ τὴ ζέστη λοιπὸν, εἶναι φυσικὸ νὰ ντύ-
νονται καὶ ἀλαφρά, κ' εἶται βλέπει κανεὶς ὅλες τις
γυναῖκες ντυμένες σάβρα σὰν τις νεράιδες· ἄσπρα
μπαισιτένια, ἄσπρα λινά, ἄσπρα πικιεδένια φορέ-
ματα. Ἄσπρα καπέλλα, ἄσπρα γοβάκια καὶ ἄσπρα
γάντια. Τὰ φορέματα εἶναι κοντά, ποὺ δὲν ἀγγίζουνε
στὴ γῆ, καὶ γαρνιρισμένα μετὰ πλισέδες ἢ φαρμαπαλά-
δες. Καὶ οἱ μποῦστοι εἶναι μπλοῦζες φαρδιές ζωμέ-
νες μετὰ ζώνη καμωμένη ἀπὸ ἄσπρο γάντι φινό
φαρδιά καὶ μυτερὴ μπρός καὶ πίσω, σουφρωμένη
ὅμως στὰ δυὸ πλάγια καὶ μετὰ τρία μεγάλα κουμπιά
χρυσὰ στὴς δυὸ μύτες. Τοὺς λαμοῦς ἀφίνουνε λίγο
ἀνοιχτοὺς καὶ φοροῦνε πολλὰ κομπολόγια, καδένες

καὶ γιορτάνια λογῆς λογῆς. Μὰ καὶ στὰ μπράτσα φο-
ροῦνε πάλε τὰ βραχιόλια ποὺ τὰ ἔχανε παρὰ γυναι-
σμένα τόσα χρόνια ἐξαιτίας ἀπὸ τὰ μακριὰ καὶ στενὰ
μανίκια ποὺ συνηθίζοντανε.

Τὰ καπέλλα φοροῦνται ἀπὸ ταπέλλα ἄσπρη μετὰ
μεγάλους γύρους σκιάδια, καὶ μισοσυνεπασμένα μετὰ
μεγάλου βέλου, ποὺ σηκώνεται μπροστὰ καὶ ξανατέφ-
τει στὰ δυὸ πλάγια, καὶ πίσω καρφωμένο μετὰ
χρυσὴ καρφίτσα. Τὸ βέλο μπορεῖ νὰ εἶναι καὶ αὐτὸ
ἄσπρο, μαῦρο ἢ καὶ χρωματιστὸ γαλάζιο, καφέ ἢ
πράσινο.

Οἱ ὀμπρέλλες μικρὲς καὶ καταπράσινες εἶναι πολὺ
τῆς μόδας.

Αὐτὰ εἶναι, φίλε μου Νουμᾶ, τὰ κατακαλοκαιρινὰ
νέα μας· καὶ σέις πῶς τὰ περνᾶτε μετὰ τὸ μαγικὸ σας
Φάληρο, μετὰ τὴ δροσερὴ σας Κηφισιά καὶ μετὰ τὸ οὐ-
ρανιοσκέπαστο θέατρό σας;

Πάντα πρόθυμη

ANNA K. ΞΕΝΟΥ

ΤΟ ΚΡΑΣΙ

Λίθερπουλ 3/7, 1904

Φίλε κ. Στασινοπούλε,

Ἐπρεπε καιρὸ τώρα νὰ σοῦ γράψω καὶ νὰ σ' ἐφα-
ριστήσω μετὰ τὴν καρδιά μου γιὰ τὴ μεγάλη χαρὰ ποὺ
μοῦ προξένησες στέλνοντάς μου καὶ γράφοντας τὸ
«Κράσι» σου. Ἐνα τέτιο βιβλίο εἶναι δρασκελιά. Πάει
τὸ ζήτημα πολὺ μπροστὰ, κατορθώνει πολὺ περισσό-
τερὰ παρ' ὅ,τι ἐμεῖς, οἱ ἄλλοι μετὰ χρόνων φωνές, καθ-
γδες, δυσχερείες.

Σὰν ἀκουγὰ πῶς εἶπανε νὰ βγῇ τὸ βιβλίο σου, σοῦ
λέω τὴν ἀλήθεια, εἶχα πολλὰ καρδιοχτύπια. Γιατί τῶν
δημοτικῶν βιβλίων τὰ ἐλαττώματα ὁ κόσμος δὲν τὰ
φορτώνει τοῦ γραφιά παρὰ τῆς γλώσσας. Μετὰ τὴν καιρὸ
θ' ἀλλάξει τοῦτο, μὰ τώρα στὴν ἀρχὴ ἔτσι εἶναι. Μὰ
ἀνάστανε ἄμα τὸ διάβασα. Γιατί εἶναι λαμπρὰ γραμ-
μένο, καθαρό, σωστό, καὶ ἔχει καὶ κἄτι σὰν καλόκαρδο
καὶ γελαστό ἀπάνου του, ποὺ ἴσως μέρος εἶναι δικό σου
μέρος τῆς γλώσσας.

Ἐπάρχει μιὰ ἰδέα πῶς τάχα ἡ γλῶσσα μας ἴσως
κάνει γιὰ τραγούδια, ὅχι ὅμως γιὰ ἐπιστημονικοὺς
σκοποὺς. Ἐγὼ πάντα εἶχα ἀντίθετη γνώμη πῶς κάνει
ἴσως ἴσως, περισσότερο γιὰ πρακτικὸς ἐπιστημονικοὺς
σκοποὺς ἀπ' ὅ,τι γιὰ τραγούδια. Ὅλοι δὲν τραγουδοῦμε,
μὰ ἡ ζωὴ ὅλωνδιν εἶναι πρακτικὴ τέχνη καὶ ἐπιστή-
μη, καὶ ἄς μὴν εἶναι πάντα περιγραμμένη μεθοδικὰ σὲ
βιβλία. Ὁ βοσκός, ὁ κρᾶσας, ὁ τσαγκάρης, ὁ ράφτης,
ὁ νάφτης κτλ. ὅταν δουλεύουν, τίποτε ἄλλο δὲν κάνουν
παρὰ ἐπιστήμη· τὸ ἴδιο καὶ ἡ νοικοκυρὰ στὸ μαγειρὸ τῆς
κι' ἡ πλύστρα στὸ πλυσταριό. Κι' ὅλοι ἀφτοὶ καὶ ἀφ-
τὲς σὰ μιλοῦν ἢ ξηγοῦν τὴν ἐπιστήμη τους ἀφτὴ τὴ
γλῶσσα, τὴ γονικὰ τους, μεταχειρίζονται. Νά, λοιπὸν
ποῦ ἦρθε τὸ βιβλίο σου καὶ μᾶς ἀποδείξε ἀφτὴ τὴ
θεωρίαν. Τὴ σκουριασμένη ἐκείνη ἰδέαν, τὸ σάπιο ἐκεῖνο
δασκαλικὸ ταμποῦρι, μετὰ τὴν κλωτσά σου τὸ τίναξες
μόνος κάτου.

Σ' ἓνα πρᾶμα δὲ συμφωνῶ μετὰ τὸν τρόπο σου. Ἄν

*) Ὁ κ. Στασινοπούλος εἶχε τὴν καλωσύνη νὰ μᾶς
δώσῃ ἓνα γράμμα τοῦ κ. Πάλλη νὰ τὸ τυπώσουμε στὸ
«Νουμᾶ». Τὸ τυπώνουμε μετὰ μεγάλη εὐχαρίστηση ὅχι μο-
νάχα γιὰτί μᾶς δείχνει ποιά ἀξία ἐπιστημονικὴ καὶ φιλολο-
γικὴ ἔχει τὸ ἔθνικὸ αὐτὸ βιβλίο, μὰ καὶ γιὰτί ἀκόμα ὁ κ.
Πάλλης μιλάει στὸ γράμμα του γιὰ ζητήματα σπουδαῖα
ποὺ πρέπει πολὺ νὰ τὰ προσέξουν οἱ ἐργάτες τῆς Δημο-
τικῆς.

εἴμουν ἐλόγου σου, θὰ εἶχε ξανακάνει πολλοὺς ἀπὸ τοὺς
ὄρους, οἱ ἐπιστήμονές μας ὡς τώρα εἶναι ἀντιγραφί-
δες καὶ σχολαστικοί, καὶ ἔτσι ἔκαναν σὰν τὰ μοῦτρα
τοὺς—ἀκριτὰ, μηχανικὰ καὶ κακόζηλα— τοὺς ὄρους
τοὺς. Ὅταν καταπιάστηκα ἐκείνη τὴ μιὰρὴ μου Ἀ-
στρονομία τὸ εἶδα καθαρά. Πᾶρε τὸ χωρὸς. Ἔρεϊς πῶς
μᾶς τότε βάφτισαν οἱ ἀστρονόμοι μας— δὲν ξέρω ἂν
ἔλοι, μὰ ἔτσι τοῦλάχιστο τὸν ἔχει ὁ Αἰγινήτης στὸν
«Οὐρανόν» του (ἐκεῖνον τὸν κατασκώτεινο). Μᾶς τότε
βάφτισαν διὰ στήμα! δηλαδὴ τοῦ ἔδωκαν ἴσα ἴσα
τὸ χαραχτήρισμα ποὺ ἔπρεπε νὰ προσέχουν νὰ μὴν τοῦ
δώσουν, τὸν ἔκαναν περιορισμένο ἐνῶ εἶναι ἀπεριόρι-
στος.

Πιὸ μεγάλη τενεκεδοσύνη γίνεται; Κι' ὁ λόγος
εἶναι ἐπειδὴς εἶναι ἀντιγραφίδες μηχανικοί. Βρῆκαν
τὸ Γαλλικὸ ὄρο Espace, ποὺ γαλλικὰ σημαίνει καὶ τὰ
διό, καὶ τὸ διάστημα καὶ τὸ χωρὸς, καὶ τὸν ἀντίγραψαν
στραβὰ στὴ μιὰ τὴ σημασία, ἴσα ἴσα τὴν ἀκατάλληλη.
Ἐτσι μοῦ φαίνεται εἶναι καὶ ὁ ὄρος κίτρινο ὅξυ
τοῦ βιβλίου σου. Ἀντιγράφῃ τοῦ ἔχου τοῦ γαλλικοῦ
citrique, ἂν καὶ τὸ γαλλικὸ citrique σημαίνει τὸ
ξυνὸ τοῦ λεμονιοῦ, ἐνῶ κίτρινο σ' ἐμᾶς σημαίνει τὸ
ξυνὸ τοῦ κίτρου.

Ἐτσι λοιπὸν ἐγὼ δὲ ἔμεινα στυγρὸς ἐπιστημονικοὺς
ὄρους ποὺ βρῆκα ἀπὸ τοὺς δασκάλους γιὰτί ἀληθινὰ
πολλοὶ τοὺς δὲν εἶναι ἐπιστημονικοί, παρ' ὅπου δὲ συ-
φωνοῦσα θάκανα ἀδίσταχτα καὶ παλικαρῶσα δικούς μου.
Καὶ θὰ τοὺς ἔκανα πιὸ ἀπλούς, βάζοντας τὴ δημο-
τικὴ λέξη ἐκεῖ ποὺ ὁ λαὸς ἔχει στὴν καθημερινή του
ζωὴ τὸν ὄρο ἀφίνοντας τοὺς ἀκριτοὺς σχολαστικοὺς νὰ
φωναῖζουν. Ἀξέφωνα ὁ κρᾶσας ξέρεϊ τὰ ξυνά του, ποὺ
εἶναι ἀπλά, καθημερινά· σὰν τοῦ λὲς ξυνὸ σὲ νιώθει
ἀμέσως. Ἀμα ὅμως τοῦ πειρὸς ὅξυ, ἀμέσως, εἴμαι βέ-
βαιος, νομίζει πῶς τοῦ λὲς κάτι σὰ βουνό, δύσκολο, ποὺ
δὲν εἶναι γιὰ τὰ δόντια του, τὴν ἀπελπίζει.

Δὲ μπορεῖς παρὰ νὰ μοῦ παραδεχθῇς πῶς μετὰ
μὲν ὁ κίτρινο ὅξυ ἀμέσως σὲ νιώθει, μὰ πῶς τὸ κί-
τρινο ὅξυ πρέπει νὰ τοῦ τὸ ξηγήσεις. Μάλιστα ἐγὼ
θὰ πῇ γαῖνα ἀδίσταχτα ἀκόμη παρέχει, θὰν τοὺς ἔλεγε
τοὺς ἐπιστημονικοὺς ὄρους καὶ μετὰ τὴ λαϊκὴ γραμμα-
τικὴ, δηλαδὴ δὲ θάλεγα μῆτε καὶ λεμονιὸ ὅξυ, ποὺ
παρὰ ξυνὸ λεμονιὸ ὅπως λέμε παγωτὸ λε-
μονιὸ καὶ γλυκὸ τριαντάφυλλο.

Ἐνα ἄλλο πρᾶμα ποὺ δὲ μ' ἀρέσει εἶναι ὁ κομμα-
τισμὸς τοῦ βιβλίου σου. Δὲν ξέρω γιὰτί ὁ κόσμος γράφον-
τας Ἑλληνικὰ παραδέχεται τὸ γαλλικὸ κομματισμὸ. Ὁ
γαλλικὸς κομματισμὸς μπορεῖ νὰ κάνει γιὰ τὴ γαλλικὴ
γλῶσσαν, μὰ γιὰ τὴ δική μας εἶναι ὀλότελα ἀκατάλλη-
λος. Τὴ σκοτίζει, καὶ ὅχι τὴ φωτίζει, καὶ ὁ σκοπὸς τοῦ
κομματισμοῦ εἶναι νὰ φωτίζει, νὰ ξαστερώνει.

Τώρα καιρὸς εἶναι νὰ τελειώσω. Τελιώνω λοιπὸν
δίνοντάς σου ἀπειρα καὶ γκαρδικὰ μου συχαίρια,
καὶ μένω

Πρόθυμος

ΑΛΕΞ. ΠΑΛΛΗΣ

Στὴ Γαλιανία τὸ μόνο σημαντικὸ μέρος τοῦ προσώπου
εἶναι ἡ μύτη. ἴσως γιὰτί, κατὰ τ' ἄλλα, ὅλα τὰ πρό-
σωπα μοιάζουνε ἔχοντας ὅλα μάτια μάβρα, ὀρθὰ μάγουλα
καὶ μασμένα πιγούνια. Καὶ τὸ μέγεθος τῆς μύτης κάνει
τὴν ὁμορφιά. Ἐχεις μικρή; Εἶσαι τοῦ σωροῦ. Ἐχεις με-
γάλη μύτη; Σὲ ζουλέβουν ὅλες οἱ γειτόνισσες, μάλιστα
ἂν εἶναι προβοσκιδίχη. Οἱ ζουγράφοι, σὰ ζουγραφίζουνε Ἀ-
φροδίτες ἢ Ἑλένες, καλύτερέβουν τὸ φυσικὸ βάζοντας με-
ρικὲς γραμμὲς παραπάνω στὴ μύτη.

Πρῶτος Γιατρός. Περιεργὴ ἀρρώστια! Ἐγὼ δὲ βγά-
ζω τίποτα.

Δεύτερος. Ἐγὼ λογαριάζω πῶς θὰ βγάλω ὡς χίλιες
δραχμές.